

Nr 56

Av herr Björck i Nässjö, om en aktiv landskapsvård, m. m.

I takt med den fortgående strukturrationaliseringen inom jordbruksnäringen och avfolkningen av landsbygden genomgår det svenska kulturlandskapet snabba och påtagliga förändringar. På många håll försvinner det öppna odlingslandskapet för att ersättas av skog eller en förfulande buskvegetation. I många avseenden är detta en naturlig följd av den ekonomiska utvecklingen i landet, vilken inte generellt kan eller bör motverkas.

Icke desto mindre representerar stora delar av det svenska odlingslandskapet en värdefull nationell tillgång från miljö- och fritidssynpunkt. Den moderna stadsmänniskan har otvivelaktigt behov av att söka rekreation i ett landskap som hålls i någorlunda vårdat skick. Då det gäller särskilt värdefulla landskapspartier (Gotlands lövängsnatur, för att bara nämna ett exempel) har bevarandet åt framtiden även ett rent kulturellt intresse. Detta börjar numera allmänt inses, och vissa åtgärder tillgrips redan för att förhindra värdefulla landskapsområden från att förfalla. Sålunda har på vissa håll i landet bl. a. buskröjning företagits såsom beredskapsarbete.

Emellertid saknas alltså en långsiktig planering av den aktiva landskapsvården. Intressenterna är många och deras möjligheter att göra insatser är starkt varierande. Bland de organisationer och myndigheter som har del i ansvaret för landskapsvården märks naturvårdsverket, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, AMS, RLF och ett stort antal ideella organisationer med naturvård på sitt program. Men då det hittills saknats både riktlinjer för landskapsvården och samordning mellan dessa olika organ, har resultatet blivit blott punktvisa och planlösa insatser i vissa landsdelar.

För den framtida landskapsvården är det av vital betydelse att statsmakterna snarast drar upp riktlinjer för verksamheten. Härvid måste för det första undersökas vilka landskapspartier som äger sådant miljö- och/eller fritidsvärde, att de bör bli föremål för landskapsvårdande åtgärder. En generalinventering i detta syfte är därför en första förutsättning för ett framgångsrikt arbete.

För det andra måste regler fastställas för vilka typer av åtgärder som kan komma i fråga. Sannolikt utgör insatser i form av beredskapsarbete bara en av flera möjligheter. Det är exempelvis ingalunda uteslutet att fortsatt lantbruksdrift i vissa fall skulle kunna lösa problemen, förutsatt att den fortsatta driften ges ett naturvårdsbetingat statligt ekonomiskt stöd. I många fall skulle antagligen samhällets kostnader bli lägre med denna metod. För närvarande vet vi dock ingenting bestämt härom. Det är först

genom en utredning av alla hithörande frågor som vi kan få faktaunderlag för en bedömning av vilka åtgärder som bör sättas in.

Det finns anledning att understryka att det brådskar med en utredning av detta slag. Utvecklingen går snabbt, och irreparabla skador kan uppstå om vi inte i tid förbereder åtgärder. Enligt min mening bör därför såväl den här omtalade generalinventeringen som undersökningen av olika metoder för landskapsvård företas med största möjliga skyndsamhet.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om dels en utredning innefattande en generalinventering av det svenska kulturlandskapet i syfte att fastställa vilka landskapspartier som äger sådant värde att de bör bevaras oförändrade åt framtiden, dels ock en utredning om formerna för aktiv landskapsvård.

Stockholm den 14 januari 1969

Anders Björck (m)
